

Vesa Kallio kesk ym.

Kirjallinen kysymys valokuiturakentamisen vaikeuttamisesta uusilla viranomaisohjeistuksilla

Eduskunnan puhemiehelle

Traficom valmistelee parhaillaan uutta määräystä "Rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamisesta tiealueelle", joka korvaisi aiemman Liikenneviraston (2018) määräyksen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että valokuitu- ja sähkökaapeleita ei saisi enää sijoittaa tien ja ojan väliin — alueelle, jonne ne on lähes poikkeuksetta tähän asti rakennettu.

Traficommin perustelujen mukaan määräys perustuu liikenneturvallisuuden parantamiseen ja tiealueen hallinnan yhtenäistämiseen. Samalla kuitenkin jätetään arvioimatta, mitä seurauksia tällä on yhteiskunnan kannalta: valokuituverkkojen rakentaminen muuttuu fyysisesti, hallinnollisesti ja taloudellisesti mahdottomaksi. Kyse on viranomaispäätöksestä, joka muuttaisi koko Suomen valokuiturakentamisen edellytykset ilman lainmuutosta tai poliittista päätöstä. Tähän peilaten Traficommin perusteet vaikuttavat perusteettomilta.

Määräys on parhaillaan lausuntokierroksella, ja sen hyväksyminen merkitsisi, että tiealueet, jotka muodostavat noin 90 % kaikista valokuitureiteistä Suomessa — suljettaisiin verkonrakentamisen käytöstä. Tämän vaikutukset eivät rajoitu telealaan: ne koskevat jokaista kuntaa, yritystä ja kotitaloutta, joka tarvitsee luotettavan tietoliikenneyhteyden. Hallituksenkin paljon puhuma digitalisoituminen pysähtyisi valtaosassa maata täydellisesti.

Mikäli Traficommin suunnitelmat toteutuvat, tulee valokuituyhteyksien rakentaminen fyysisesti mahdottomaksi, jos kaapelointi kielletään ojan ja tien välisellä alueella. Ojan takana ei ole tasattua maata eikä tilaa työkoneille, jos työskentely tiealueella on kokonaan kielletty. Jatkossa tarvittaisiin maanomistajien lupa jopa useammalta maanomistajalta mahdollisine korvausvaatimuksineen.

Uuden ohjeistuksen myötä rakentaminen siirtyisi samalla yksityismaille, joihin ei usein ole pääsyä. Lisäksi maanomistajien luvat tekevät prosessista hallinnollisesti mahdottoman, koska 10 kilometrin matkalle osuu keskimäärin 120—180 kiinteistörajaa, joilla voi olla useita omistajia. Luvat on saatava jokaiselta erikseen. 80 % reitistä on metsää, loput peltoa, jossa kaapelit on vietävä 1,2—1,4 metrin syvyyteen salaojituksen alapuolelle. Maanomistajat ovat myös usein muualla kuin metsän tai peltomaan sijaintipaikkakunnalla asuvia, mikä vähentää heidän intressiään antaa lupaa rakentamiselle.

Kirjallinen kysymys KK 415/2025 vp

Lisäksi rakentamiskustannukset nousisivat yli nelinkertaisiksi, koska tiealueella rakentaminen maksaa 7—10 euroa/m ja Traficomien suunnitelman mukaisesti ojan takana 20—40 euroa/m. Lisäkustannuksia tulisi lisäksi raivauksista, korvauksista ja suojarakenteista. Kaiken tämän seurauksena hankkeiden takaisinmaksuajat venyvät niin pitkiksi, että hankkeet eivät ole enää rahoituskelpoisia.

Alan asiantuntijoiden ja muiden toimijoiden mukaan valokuitu on teknologialtaan ainoa näköpiirissä oleva ratkaisu, joka kattaisi sekä nykyiset että tulevaisuuden tietoliikennetarpeet. Traficomien uusi määräys uhkaa pysäyttää rakentamisen ja murtaa Suomen digitaalisen yhdenvertaisuuden. Tämän seurauksena maaseudun digiyhteydet jäävät toteutumatta, koska langattomat yhteydet eivät yksin riitä kattavuuteen, kapasiteettiin tai luotettavuuteen. Eivätkä mobiiliyhteydet toimi esimerkiksi itäisessä Suomessa tällä hetkelläkään, kun teleoperaattorit eivät panosta niihin muualla kuin suurimmissa taajamissa ja niiden lähiympäristössä. Uusi määräys uhkaa pysäyttää rakentamisen juuri niillä alueilla, joissa yhteyksiä eniten tarvitaan.

Myös kuntien ja valtion investoinnit menettävät arvoaan, kun aiemmin rakennettujen runkoverkkojen jatkorakentaminen estyy, mikäli tiealue ei ole enää käytettävissä. Satojen miljoonien eurojen arvoiset verkot jäävät vajaakäyttöön ja osa irrallisiksi. Myös ELY-keskusten myöntämien tukien vaikuttavuus romahtaa, kun rahaa on sidottu hankkeisiin, joita ei voida enää jatkaa.

Kaiken tämän seurauksena maaseudun elinvoima heikkenisi pysyvästi, sillä ilman valokuitua ei ole etätyötä, etäopetusta tai nykyaikaisia palveluja eivätkä yritykset ml. maatilayritykset pysty toimimaan nykyajan vaatimusten mukaisesti. Tämä Traficomien suunnitelma on koko maaseudun tulevaisuuteen vaikuttava päätös.

Traficomien perustelumuiotissa väitetään, että määräys "edistäisi viestintäverkkojen runkoverkon vahvistamista ja digitalisaatiota". Alan toimijoiden, asiantuntijoiden mukaan ja talonpoikaisjärjelläkin ajateltuna todellisuudessa se tekisi juuri päinvastoin, koska kaapeleita ei saisi enää sijoittaa runkoreittien varteen, työ tiealueella kiellettäisiin ja sekä kustannukset että lupaprosessit kasvaisivat ja monimutkaistuisivat hallitsemattomiksi. Koko laajakaistatoimiala on yksimielinen siitä, että vaikutus on lamauttava, ei edistävä.

Tässä yhteydessä on myös perusteltua tuoda esille, että hallitus on ohjelmassaan ottanut tavoitteekseen muun muassa digitalisoida julkisia palveluja, on luvannut karsia turhaa byrokratiaa sekä tällä hetkellä se on ajamassa läpi uudistusta, jossa viranomaiskirjeet toimitettaisiin jatkossa sähköisiin postilaatikoihin perinteisten paperikirjeiden sijasta. Kun hallitus ei tähän mennessä ole osoittanut konkreettisia toimenpiteitä laajakaistayhteyksien rakentamisen edistämiseksi, on perusteltua arvioida hallituksen em. tavoitteiden toteutumista, mikäli laajakaistaverkkojen rakentamista Suomeen jarrutetaan ja monin paikoin tehdään mahdottomaksi viranomaispäätöksillä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko liikenne- ja viestintäministeri käyttää ohjausvaltaansa, jotta suuren osaa Suomea digitalisoituminen ei pysähtyisi Traficomien uuden ohjeistuksen seurauksena,

Kirjallinen kysymys KK 415/2025 vp

*kuinka hallitus aikoo edistää hallitusohjelmansa toteuttamista ja sen myötä kiinteiden laaja-
jakaistayhteyksien rakentamista alueille, joille ne eivät rakennu markkinaehtoisesti, ja*

*miten hallitus aikoo varmistaa, että viranomaiset, kuten Traficom, tukevat ja edistävät ei-
vältä aktiivisesti estä valtion digitaalisia ja maaseutupoliittisia tavoitteita?*

Helsingissä 26.11.2025

Vesa Kallio kesk

Eeva Kalli kesk

Markku Siponen kesk

Tuomas Kettunen kesk